

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง การปฏิบัติหน้าที่คู้มครองพยานของเจ้าหน้าที่กรมสอบสวนคดีพิเศษ: ปัญหาและแนวทางแก้ไข มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะทั่วไปของการปฏิบัติหน้าที่คู้มครองพยานของเจ้าหน้าที่กรมสอบสวนคดีพิเศษ ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติหน้าที่คู้มครองพยานของเจ้าหน้าที่กรมสอบสวนคดีพิเศษ ตลอดจนเพื่อศึกษาแนวทางที่เหมาะสมในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติหน้าที่คู้มครองพยาน ขอบเขตที่ใช้ในการศึกษาจะวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่คู้มครองพยานในเชิงของการปฏิบัติงานจริง การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้วิธีศึกษาโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เจ้าหน้าที่ที่เคยปฏิบัติหน้าที่คู้มครองพยานและการศึกษาจากเอกสาร (Documentary Study) ที่เกี่ยวข้อง โดยประชากรในการศึกษา คือ เจ้าหน้าที่ส่วนปฏิบัติการพิเศษ กรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรม จำนวน 31 คน ผู้ศึกษาได้สำรวจและแจกแจงคุณสมบัติของประชากรทั้งหมดตามลักษณะตัวแปรมาตรฐานและนำมาเรียงลำดับ จากนั้นจึงเลือกสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จนได้ตัวอย่าง 6 คนเพื่อทำการสัมภาษณ์ จากนั้นจึงนำมารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเป็นผลการศึกษาต่อไป

ผลการศึกษาปรากฏว่าจากการปฏิบัติหน้าที่คู้มครองพยานของเจ้าหน้าที่ส่วนปฏิบัติการพิเศษ กรมสอบสวนคดีพิเศษที่ผ่านมาเกือบ 2 ปี พบว่ามีปัญหาอุปสรรคบางประการที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่คู้มครองพยานต้องเผชิญ โดยแบ่งออกได้เป็น 6 ด้านใหญ่ ๆ ได้แก่ด้านบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่คู้มครองพยานในแง่ของความแตกต่างทางเพศ อายุ ทัศนคติ ภาระส่วนตัว ตลอดจนประสบการณ์และการฝึกอบรม ด้านกฎหมาย กฎและระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งยังขาดรายละเอียดบางอย่างที่ชัดเจน ด้านตัวพยานที่ยังไม่เข้าใจหลักการคู้มครองพยานและการปฏิบัติตนไม่เหมาะสมบางประการ ด้านธุรการและการเงินที่ยังประสบปัญหาด้านการประสานข้อมูล ค่าใช้จ่ายและวิธีการเบิกจ่าย ด้านวิธีการปฏิบัติงานทั้งในแง่อัตราส่วนเจ้าหน้าที่และรูปแบบวิธีการคู้มครองพยาน และด้านอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ที่บางอย่างยังไม่มีและบางอย่างควรได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้น ปัญหาที่เป็นเรื่องเร่งด่วนและควรแก้ไขก่อนปัญหาอื่น ๆ ตามความเห็นของผู้ศึกษาและกลุ่มตัวอย่างคือ 3 ปัญหาหลังที่จัดว่าเป็นปัญหาสำคัญเนื่องจากส่งผลกระทบต่อการทำงานและเป็นเรื่องที่สามารถแก้ไขได้ด้วยระบบบริหารจัดการที่ดีภายในองค์กรเอง

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาครั้งนี้ คือ ควรจัดเจ้าหน้าที่ให้เหมาะสมกับคุณลักษณะของพยาน โดยเน้นย้ำให้เจ้าหน้าที่จัดสรรเวลาการทำงานให้เหมาะสมและให้เจ้าหน้าที่ฝึกทบทวนความรู้ความสามารถของตนเองตลอดเวลา ควรมีการกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่

คุ้มครองพยานและมาตรการกักกันกรองพยานที่จะเข้าสู่การคุ้มครองพยานไว้อย่างชัดเจน
เจ้าหน้าที่ต้องปรับกระบวนการทศน์ในการทำงานให้พยานเข้าใจหลักการการคุ้มครองพยานมากขึ้น
พยานไม่ควรปรากฏตัวตามสื่อสารมวลชนต่าง ๆ และไม่ควรมีการอนุญาตให้พยานพกพาอาวุธ
ควรมีการกำหนดเป็นหลักเกณฑ์ไว้ว่าก่อนจะมีการคุ้มครองพยานต้องมีการประสานข้อมูลทางคดี
ที่จำเป็นระหว่างพนักงานสอบสวนคดีพิเศษเจ้าของคดีกับเจ้าหน้าที่คุ้มครองพยาน และกรม
สอบสวนคดีพิเศษควรตั้งหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบด้านการคุ้มครองพยานโดยเฉพาะขึ้นเพื่อ
ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลาง (Center) ด้านการคุ้มครองพยาน ควรมีการปรับปรุงแก้ไขระเบียบฯ ว่า
ด้วยค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายแก่พยานฯ ให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงมากยิ่งขึ้น และการ
เบิกจ่ายงบประมาณควรเป็นระบบงบลับ ควรกำหนดอัตราส่วนเจ้าหน้าที่ต่อพยานโดยดู
พฤติการณ์แห่งคดีเป็นหลัก ควรมีการตั้งเจ้าหน้าที่คุ้มครองพยานคนหนึ่งขึ้นมาเป็น “เจ้าหน้าที่
คุ้มครองพยานผู้รับผิดชอบ” เพื่อให้มีบทบาทหลักในการประสานงานต่าง ๆ การกำหนดเงื่อนไข
ในการคุ้มครองพยานจะต้องรัดกุมและปฏิบัติอย่างเคร่งครัดตลอดเวลา และประการสุดท้าย
อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ เจ้าหน้าที่ต้องเตรียมพร้อมสำหรับการใช้เสมอ รวมทั้งการพัฒนา
สมรรถนะให้ดีขึ้นเท่าที่จะสามารถบริหารจัดการได้ด้วย